

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ E-CLASS

PARENTS' VIEWS ON THE OPERATION OF THE LENDING LIBRARY IN KINDERGARTEN THROUGH THE E-CLASS PLATFORM

Σοφία Κοντονασάκη
Νηπιαγωγός, Med, Υπ. Διδάκτωρ
Πανεπιστήμιο Κρήτης
sofiakontonasaki@yahoo.gr

Θεόδωρος Ελευθεράκης
Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Κρήτης
elefthet@gmail.com

Περίληψη

Η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας των μαθητών/τριων στη σύγχρονη εποχή συνιστά καίριο ζήτημα, που απασχολεί τον εκπαιδευτικό, αλλά και το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον τους. Η διαμόρφωση φιλαναγνωστικών συνηθειών εντός του σχολικού πλαισίου στους μαθητές της προσχολικής ηλικίας επιτυγχάνεται και διαμέσου της λειτουργίας της δανειστικής βιβλιοθήκης, έντυπης αλλά και ψηφιακής. Ωστόσο, την περίοδο της πανδημίας COVID-19 και της συνακόλουθης εφαρμογής αυστηρών υγειονομικών πρωτοκόλλων, η δανειστική βιβλιοθήκη στην προσχολική εκπαίδευση, όπου δεν ανεστάλη, λειτούργησε ψηφιακά μέσω ηλεκτρονικών πλατφόρμων.

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων μαθητών/τριων Προσχολικής Εκπαίδευσης του Ν. Αττικής για τη λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον (πλατφόρμα eclass) κατά τις σχολικές χρονιές 2020-2021 και 2021-2022. Για τη διερεύνηση του θέματος πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα με εννέα ημιδομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες κατέδειξαν ότι η λειτουργία ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης ενίσχυσε την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας, των δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού και των ψηφιακών δεξιοτήτων, εμπλέκοντας ενεργά τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπροσθέτως, καταγράφηκε η αδυναμία των οικογενειών να υποστηρίξουν ποικιλότροπα τη συμμετοχή των παιδιών τους στα ψηφιακά περιβάλλοντα με ταυτόχρονη ενίσχυση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Συμπερασματικά, προτάσσεται η συνδυαστική λειτουργία συμβατικής και ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης στην προσχολική εκπαίδευση, ώστε να εξασφαλίζεται η «μαγεία», που παρέχει το έντυπο βιβλίο σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά

Φιλαναγνωσία, αναδυόμενος γραμματισμός, ψηφιακή βιβλιοθήκη, νηπιαγωγείο.

Summary

The cultivation of students' love of reading book (philanagnosia) in modern times is a key issue, which concerns the educational as well as their wider family environment. The formation of reading habits within the school context among pre-school students is also achieved through the operation of the lending library, both print and digital. However, during the COVID-19 pandemic and the consequent implementation of strict health protocols, the lending library in pre-school education operated digitally through online platforms only in cases where it was not suspended. The purpose of this study was to investigate the parents views of pre-school students in Attica region on the operation of the lending library in a technology-supported environment (eclass platform) during the school years 2020-2021 and 2021-2022. In order to investigate the issue, a qualitative research was conducted with nine semi-structured interviews, which showed that the operation of a digital lending library enhanced the cultivation of reading, emergent literacy skills and digital skills, actively involving the parents in the educational process. Nevertheless, it was noted the inability of families to support their children's participation in digital environments in a variety of ways, while reinforcing educational inequalities. In conclusion, a combination of conventional and digital lending library in preschool education is recommended, in order to ensure the "magic" that the printed book provides to preschool childrens.

Key words

Literacy, emergent literacy, digital library, kindergarten.

0. Εισαγωγή

Η λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης στην προσχολική εκπαίδευση έχει διττό σκοπό, αποβλέποντας αφενός στη διαμόρφωση φιλαναγνωστικών συνθηκών στους μαθητές/τριες της προσχολικής ηλικίας και αφετέρου στην όσο το δυνατόν ουσιαστικότερη εμπλοκή του οικογενειακού περιβάλλοντος στη συγκεκριμένη διαδικασία (Τάφα, 2001α). Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου από το 2000 και μετά ενθαρρύνει και υποστηρίζει την οργάνωση Δανειστικής Βιβλιοθήκης. Μέσω της καθιέρωσής της και της ταυτόχρονης διαμόρφωσης, εντός της σχολικής τάξης, ενός κατάλληλα οργανωμένου, καλαίσθητου και ελκυστικού χώρου, όπως είναι το κέντρο μάθησης (γωνιά) της βιβλιοθήκης, παρέχονται στα νήπια οι κατάλληλες ευκαιρίες για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και την κατάκτηση του γραμματισμού (Clay, 2001· Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007), καθώς προσφέρεται ένα πλαίσιο ενεργητικής μάθησης, συμμετοχής, δραστηριοποίησης και αλληλεπίδρασης με το γραπτό λόγο (Δέσπο, 2022). Ο χώρος της σχολικής βιβλιοθήκης

χρειάζεται να είναι μαθητοκεντρικά σχεδιασμένοι, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο συμπεριληπτικό χαρακτήρα, ώστε να εξασφαλίζεται σε όλους τους μαθητές/τριες η δυνατότητα επαφής και γνωριμίας με τα βιβλία με ταυτόχρονο περιορισμό των εκπαιδευτικών ανισοτήτων αναφορικά με την πρόσβαση των προερχόμενων μαθητών/τριων από μη προνομιούχα πολιτισμικά και κοινωνικο-οικονομικά περιβάλλοντα, σε λογοτεχνικά κείμενα (Μαραγκουδάκη, 1994· Γιαννικοπούλου, 2000· Χριστοδούλου-Γκλιάου, 2007· Μητρέλης, 2018· Δέσπο, 2022).

Η δανειστική βιβλιοθήκη στην προσχολική εκπαίδευση συνιστά μία εβδομαδιαία διαδικασία. Οι μαθητές, αρχικά επιλέγουν το βιβλίο που θα δανειστούν την εκάστοτε εβδομάδα και ακολούθως καλούνται να ολοκληρώσουν μία σειρά από δραστηριότητες στον προσωπικό τους χώρο με την εμπλοκή του οικογενειακού περιβάλλοντος (Γιαννικοπούλου, 2000· Τάφα, 2001β). Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται ένα κλίμα συνεργασίας, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης σχολείου και οικογένειας για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος (Γρηγορίου, 2017· Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη & Μαρινάτου, 2021α). Επιπροσθέτως με τη μέθοδο του δανεισμού, στο παιδί, ανεξαρτήτου οικονομικής και κοινωνικής προέλευσης, παρέχεται η ευκαιρία να έρθει σε επαφή με το βιβλίο και να το αγαπήσει (Πέτσα, 2020).

Ο όρος «φιλιανγνωσία» χρησιμοποιείται, προκειμένου να προσδιοριστεί η θετική στάση, που αναπτύσσεται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία από το μαθητή- αναγνώστη αναφορικά με το βιβλίο ως κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης και συνοδεύεται από ειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που καλλιεργούν τις κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες των εκπαιδευομένων, καθώς και τα αισθητικά τους κριτήρια (Makridis, 2011). Ειδικότερα η καλλιέργεια της φιλιανγνωσίας στα παιδιά προσχολικής ηλικίας αποσκοπεί αρχικά στην εξοικείωση τους με το βιβλίο, στην εδραίωση μιας θετικής στάσης γι' αυτό και σταδιακά στην ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης και στην ανάδυση του γραμματισμού (Βασίλα, 2013· Τομπατζόγλου, 2013· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022). Ο όρος «αναδυόμενος γραμματισμός» παραπέμπει στις συμπεριφορές ανάγνωσης και γραφής των μαθητών/τριων προσχολικής ηλικίας, που συνδέονται με την κωδικοποίηση, την αποκωδικοποίηση και την κατανόηση του γραπτού λόγου, οι οποίες παρατηρούνται πριν από την είσοδο του παιδιού στο δημοτικό σχολείο και τη συνακόλουθη συστηματική εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής (Πρεβεζάνου & Σακελλάκη, 2007). Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τόσο μια ακολουθία δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων, που εκλαμβάνονται ως πρόδρομες εκδηλώσεις των συμβατικών μορφών ανάγνωσης και γραφής, όσο και το περιβάλλον που υποστηρίζει την ανάδυσή τους (Μανωλίτσης, 2016).

Δεδομένα άλλων ερευνών καταδεικνύουν ότι μέσω της ανάγνωσης ιστοριών και της πρακτικής της δανειστικής βιβλιοθήκης επιτυγχάνεται η καλλιέργεια δεξιοτήτων, που σχετίζονται με την κατανόηση και τον προφορικό λόγο των μικρών παιδιών (Lynch, 2009· Scull, Nolan & Raban, 2012· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022). Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (2012), οι επιμέρους στόχοι που επιτυγχάνονται διαμέσου της φιλιανγνωσίας είναι οι ακόλουθοι:

- Η καλλιέργεια της αναγνωστικής απόλαυσης
- Η άσκηση της δεξιότητας της προσεχτικής ακρόασης
- Η καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών, συναισθημάτων ή καταστάσεων
- Η ανάπτυξη δυνατότητας κατανόησης κειμένου
- Η αφηγηματική ικανότητα
- Η περιγραφή συναισθημάτων και ενσυναίσθησης
- Η ανάπτυξη συνεργατικής και επικοινωνιακής ικανότητας
- Η δημιουργία κλίματος συντροφικότητας και δημιουργικότητας

Ωστόσο, η φιλαναγνωσία δε συνιστά έμφυτη ιδιότητα, αλλά καλλιεργείται κατά την επαφή του παιδιού με τον γραπτό λόγο ως αποτέλεσμα της συνεχούς, συστηματικής, συνδυασμένης και καθοδηγητικής παρέμβασης όλων των φορέων που εμπλέκονται στη διαπαιδαγώγησή του και πρωτίστως της οικογένειας και του σχολείου (Μαραγκουδάκη, 1994). Όταν οι γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας διαβάζουν βιβλία για χάρη ενός μοναδικού ακροατή, τα μικρά παιδιά, όχι μόνο κατανοούν τη χρήση, το ρόλο και τη λειτουργία ενός βιβλίου, αλλά αναπτύσσονται γλωσσικά, νοητικά και συναισθηματικά (Τάφα, 2001β· Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007). Κατά συνέπεια η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας επιφέρει επιτυχή αποτελέσματα, όταν η πρωταρχική επαφή του παιδιού με το βιβλίο δεν έχει καταναγκαστικό χαρακτήρα, αλλά ψυχαγωγικό, αντλώντας ευχαρίστηση μέσα από την ανάγνωση, όπως ακριβώς και μέσα από το παιχνίδι (Αγγελοπούλου, 1994).

Το παιδί προσχολικής ηλικίας αν και χαρακτηρίζεται ένας ιδιότυπος εν δυνάμει αναγνώστης, είναι ακροατής, θεατής και έμμεσος αναγνώστης, εφόσον δε γνωρίζει ακόμη ανάγνωση και γραφή (Arrieyard, 1991). Εν τούτοις η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας έχει πολλαπλά οφέλη στην ανάπτυξή του. Πρωτίστως συμβάλει στη γλωσσική και εκφραστική ανάπτυξη του, στην ορθή προφορά και άρθρωση των λέξεων και στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου του, κατανοώντας ταυτόχρονα τις συμβάσεις της ανάγνωσης και της γραφής, ήδη από την πρώιμη παιδική ηλικία. Επιπλέον, μέσω της φιλαναγνωσίας, που στην προσχολική εκπαίδευση καλλιεργείται και μέσω της συστηματικής εφαρμογής της δανειστικής βιβλιοθήκης, το νήπιο αναπτύσσεται γνωστικά, έρχεται σε επαφή με δύσκολες ή/και αφηρημένες έννοιες, ενισχύεται η παρατήρηση και η φαντασία, καλλιεργείται η κριτική του σκέψη, γνωρίζει τον κόσμο και αναπτύσσει την προσωπικότητά του (Cole & Cole, 2001· Γιαννικοπούλου, 2009), ενώ η επαφή του με τα βιβλία και τη βιβλιοθήκη το προετοιμάζει για τη δια βίου μάθηση, καθορίζει την πορεία του στις επόμενες σχολικές βαθμίδες και τη σχολική του επιτυχία δεδομένου ότι η σχέση του με τη μάθηση εξαρτάται από τις βιωμένες εμπειρίες μάθησης της προηγούμενης εκπαιδευτικής βαθμίδας (Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022).

Ωστόσο, η αξιοποίηση των ΤΠΕ και η χρήση πολυτροπικών κειμένων, όπως προτείνεται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση, δε συνιστούν μόνο ισχυρά εργαλεία για τον εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας, αλλά ικανοποιούν ταυτόχρονα τους στόχους της ενταξιακής και της διαφοροποιημένης προσέγγισης, που υιοθετούνται στις αρχές του προγράμματος, καλλιεργώντας ταυτόχρονα τις ψηφιακές δεξιότητες των μαθητών/τριων (Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη & Μαρινάτου, 2021β). Στο πλαίσιο αυτό η οργάνωση και η ενσωμάτωση της ψηφιακής βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία, που λειτουργεί συμπληρωματικά της παραδοσιακής, καλλιεργώντας ένα υβριδικό μοντέλο βιβλιοθήκης (Αντωνάτου, 2014), θα ενίσχυε την παροχή ευκαιριών και κινήτρων, ενδυναμώνοντας τις φιλαγνωστικές δεξιότητες των μικρών μαθητών/τριων, καθώς τα ηλεκτρονικά βιβλία κάνουν την αναγνωστική εμπειρία περισσότερο ποιοτική και υποστηρικτική, τόσο προς του εν δυνάμει αναγνώστες, όπως τα νήπια, όσο και προς τα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις αναγνωστικές τους δεξιότητες (Kucirkona, 2018). Η δυνατότητα διάδρασης με την οθόνη, που ενισχύει την αυτονομία των μικρών μαθητών, η χρήση κινουμένων σχεδίων, η μουσική, τα ηχητικά εφέ και οι λοιπές πολυμεσικές λειτουργίες που ενδέχεται να συμπεριλαμβάνονται στα ηλεκτρονικά βιβλία, ενεργοποιούν την προσοχή των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, μαγνητίζουν το ενδιαφέρον και συνδέονται άμεσα με την καλύτερη κατανόηση της ιστορίας, καθώς η απεικόνιση και η στοχευμένη κατεύθυνση της προσοχής των παιδιών σε βασικές λεπτομέρειες της εικονογράφησης, αποδεικνύονται ιδιαίτερα χρήσιμες ακόμη και σε παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα λόγου (Δέσπο, 2022).

Επιπροσθέτως, τα ηλεκτρονικά βιβλία μέσω του εμπλουτισμού τους με πολυμεσικές λειτουργίες, παρέχουν περισσότερα κίνητρα στα νήπια, για να «ξαναδιαβάσουν» την ίδια ιστορία πολλές φορές λόγω της μεγαλύτερης απόλαυσης που αντλούν από αυτά, καλλιεργώντας τη φιλαναγνωσία τους, ενώ η χρονική γειννίαση της λέξης με την εικόνα, όπως συχνά εμφανίζεται στα ηλεκτρονικά βιβλία συνδυαστικά με την έμφυτη τάση των παιδιών της προσχολικής ηλικίας να ταυτίζουν τα ηχητικά μηνύματα με τις εικόνες, τους παρέχεται η δυνατότητα εξέλιξης και των δεξιοτήτων του αναδυόμενου γραμματισμού (Bus, Takacs & Kegel, 2015· Δέσπο, 2022).

Ωστόσο για τον εμπλουτισμό της ψηφιακής βιβλιοθήκης μίας τάξης νηπιαγωγείου απαιτείται ενδελεχής έρευνα εκ μέρους του εκπαιδευτικού και προσεχτική επιλογή βάσει ορισμένων ποιοτικών χαρακτηριστικών των ηλεκτρονικών βιβλίων, στα οποία θα έχουν πρόσβαση οι μαθητές. Συγκεκριμένα η εικονογράφηση υψηλής ποιότητας, η μεγάλη και ευανάγνωστη γραμματοσειρά, το αναπτυξιακά κατάλληλο, ελκυστικό και υψηλής ποιότητας περιεχόμενο, η δημιουργική επέκταση της ανάγνωσης, τα ηχητικά εφέ, που, ωστόσο, δεν επηρεάζουν την αφήγηση, οι σαφώς προσδιορισμένοι δημιουργοί και τα ποιοτικά παιχνίδια αποτελούν βασικά κριτήρια για την επιλογή ποιοτικών ηλεκτρονικών βιβλίων, που δύνανται να επηρεάσουν θετικά τη μαθησιακή διαδικασία (Kucirkona, 2018). Επιπλέον η άμεση διαθεσιμότητα των ψηφιακών βιβλίων (ebooks και audio books), η εύκολη πρόσβαση, η ποικιλία και το χαμηλό κόστος συνιστούν σημαντικά πλεονεκτήματα για τη δημιουργία ψηφιακής βιβλιοθήκης εντός της σχολικής τάξης (Αντωνάτου, 2014).

Η πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση, που βίωσε η ανθρωπότητα με την έλευση της πανδημίας Covid-19, επέφερε ραγδαίες αλλαγές στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η αναστολή της δια ζώσης λειτουργίας των σχολικών μονάδων κατέστησε αδύνατη τη λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης υπό την παραδοσιακή της μορφή (σχ. χρ. 2020-2021), ενώ και με την αποκατάσταση της δια ζώσης λειτουργίας (σχ.χρ. 2021-2022), η διεξαγωγή ενός προγράμματος φιλανανθωσίας υπό τη μορφή της δανειστικής βιβλιοθήκης, που προϋπέθετε την εναλλαγή επιλεγμένων βιβλίων ανάμεσα στους μαθητές/τριες, ήταν ανέφικτο να υλοποιηθεί λόγω της απαγόρευσης ανταλλαγής των υλικών μεταξύ των μαθητών της πλαίσια των μέτρων που επιβλήθηκαν στις σχολικές μονάδες με σκοπό την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19. Δεδομένων των ανωτέρω συνθηκών, πλήθος νηπιαγωγείων οργάνωσαν ψηφιακές βιβλιοθήκες, οι οποίες λειτουργούσαν κυρίως ως αποθετήρια αναγνωστικού υλικού για τους μαθητές σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον, όπως η πλατφόρμα e-class, παρέχοντας ταυτόχρονα τις κατάλληλες ευκαιρίες για την προώθηση της αυτονομίας και της αυτενέργειας των μαθητών αναφορικά με τη χρήση των ψηφιακών συσκευών (Δέσπο, 2022). Αν και, σύμφωνα με την Kucirkova (2019), η πλειοψηφία των γονέων προτιμά την ανάγνωση έντυπων βιβλίων και το παραδοσιακό βιβλίο θεωρείται από τους ενήλικες κατά 81%, ως το καλύτερο μέσο για διάβασμα μαζί με παιδιά (Rainie, Zickuhr, Purcell, Madden & Brenner, 2012), ο ρόλος του οικογενειακού περιβάλλοντος και στη ψηφιακή βιβλιοθήκη όφειλε να παραμένει ξεκάθαρα υποστηρικτικός, ενθαρρύνοντας συζητήσεις σχετικά με το περιεχόμενο του βιβλίου, κάνοντας σχετικές ερωτήσεις για τα περικειμενικά στοιχεία του και συμμετέχοντας στα παιχνίδια, που ενδεχομένως να τα πλαισιώνουν, ώστε να παρέχονται τα ίδια παιδαγωγικά οφέλη στα παιδιά με τα έντυπα βιβλία και να επιτυγχάνεται η μέγιστη παιδαγωγική τους αξιοποίηση (Takacs, Swart & Bus, 2014).

1. Η έρευνα

1.1. Εργαλείο, σκοπός και μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας

Στην ποιοτική αυτή έρευνα στο πεδίο διερευνήθηκαν οι απόψεις εννέα γονέων μαθητών/τριων προσχολικής εκπαίδευσης του Ν. Αττικής το Μάρτιο του 2023 σε σχέση με τα οφέλη, που αποκόμισαν και τα εμπόδια, που συνάντησαν οι μαθητές/τριες στην εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον (πλατφόρμα e-class) τις σχολικές χρονιές 2020-2021 και 2021-2022. Επιπροσθέτως, καταγράφηκαν οι προτάσεις τους αναφορικά με τους τρόπους βελτίωσης της λειτουργίας της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class. Το ερευνητικό εργαλείο, που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη. Τα ερωτήματα οργανώθηκαν σε 3 θεματικούς άξονες, ακολούθως πραγματοποιήθηκε κωδικοποίηση των δεδομένων και των ευρημάτων, που προέκυψαν, με χρήση της ανάλυσης περιεχομένου.

1.2. Ερμηνεία των ευρημάτων της έρευνας

1.2.1. Οφέλη από την εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class στους μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

Ο πρώτος άξονας περιλαμβάνει τα οφέλη, που σύμφωνα με τις απόψεις των γονέων, αποκόμισαν οι μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας από την εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον (πλατφόρμα e-class).

Πίνακας 1: Άξονας 1ος: Οφέλη από την εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class στους μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΩΔΙΚΟΙ
Σ1 ...Έδωσε ώθηση στα παιδιά ν' αγαπήσουν τα βιβλία... Σ5 ...Ήρθαν σε επαφή με τα βιβλία και τ αγάπησαν μια περίοδο που δεν επιτρεπόταν να δανείζονται βιβλία από το σχολείο... Σ8 ...Μάθανε ν' αγαπούν τα παραμύθια και κατά συνέπεια και όλα τα βιβλία... Σ9...Πολλά παιδιά την περίοδο της πανδημίας δε θα είχαν την ευκαιρία να διαβάσουν ούτε ένα βιβλίο, αν δεν υπήρχε η πλατφόρμα... Μέσα από αυτήν τότε αγάπησαν τα παραμύθια... Σ2 ...Εξελίσσουν τον προφορικό τους λόγο και αναπτύσσουν γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες... Σ3 ...Βελτίωσαν τη μνήμη τους και την ικανότητα απομνημόνευσης... Σ6 ...Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν γράμματα, λέξεις, να συλλαβίζουν και να κατανοούν το νόημα ενός παραμυθιού... Σ7 ...Δέχεται πολλά ερεθίσματα ανάγνωσης και γραφής... Παρατηρεί τους γονείς του και μετά προσπαθεί να αναπαραστήσει τη διαδικασία της ανάγνωσης... Σ8 ...Παρατηρούσαν εικόνες, αναγνώριζαν γράμματα, αριθμούς και όσο περνούσε ο καιρός, διάβαζαν λέξεις ή ακόμα και μικρές προτάσεις... Σ9 ...Ξεκίνησαν με την αντιγραφή του τίτλου και αργότερα μπορούσαν μόνα τους να τον γράφουν ακόμα και ολόκληρο...	K1 Καλλιέργεια φιλαναγνωσίας K2 Καλλιέργεια δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού
Σ1 ...Εξοικείωση με τους Η/Υ, πράγμα που στην εποχή μας θεωρώ απαραίτητο... Σ3 ...Μαθαίνουν να επικοινωνούν μέσω μια πλατφόρμας, ενός κινητού... Σ6 ...Όφελος η εξοικείωση του παιδιού με τη νέα τεχνολογία από μικρή ηλικία...	K3 Καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων

Σ7 ...Μπορεί να δώσει ψηφιακές γνώσεις για τη μετέπειτα εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία... Σ8 ...Σιγά-σιγά έμαθαν ν' ανεβάζουν μόνα τους την εργασία στο padlet, για να την παρουσιάσουν την επόμενη μέρα στην τηλεεκπαίδευση... Σ2 ...Καλλιεργούν τη φαντασία τους... φτιάχνουν εικόνες μ' έναν ευχάριστο τρόπο... Σ4 ...Ακολουθώντας τις οδηγίες για την επεξεργασία των παραμυθιών...μαθαίνουν να επινοούν τη συνέχεια της ιστορίας, να την εξιστορούν και να τη ζωγραφίζουν... Σ3 ...Μέσα απ' όλη αυτή τη διαδικασία ήρθαν αντιμέτωπα με πολλά κοινωνικά θέματα...Ανακύκλωση, βία, διαφορετικότητα... Σ8 ...Έβλεπα από τη ζωγραφιά της πώς βλέπει τον κόσμο... Σ9 ...Το παραμύθι της εβδομάδας είχε σχέση πάντα με το θέμα, που δούλευαν στην τάξη... Μάθαιναν με ευχάριστο τρόπο για τον κόσμο γύρω μας... Σ2 ...Δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά με τα κατάλληλα παραμύθια, που ανέβαιναν στην πλατφόρμα, να έρθουν σε επαφή με το συναισθηματικό τους κόσμο... Σ6 ...Μίλησαν για τα συναισθήματά τους και μπόρεσαν να τα διαχειριστούν καλύτερα... Σ7 ...Έμαθαν να περιμένουν τη σειρά τους, για να περιγράψουν τη ζωγραφιά που είχαν ανεβάσει στο padlet... Σ8 ...Την περίοδο της καραντίνας ηρεμούσαν μ' ένα επικοινωνιακό τρόπο... λειτουργούσε η ανάγνωση ως αγχολυτικό... μείωνε το stress... Σ5 ...Έμαθαν να συλλαβίζουν και να γράφουν...Νομίζω δε θα δυσκολευτούν πολύ αργότερα στο δημοτικό... Σ6 ...Μας βοήθησε να δούμε τα όρια των παιδιών μας αλλά και τα δικά μας, όταν γκρίνιαζαν για την επεξεργασία του παραμυθιού... κάτι που στη νέα μας αρχή στο δημοτικό θα μας βοηθήσει πολύ... Σ1 ...Ήταν μια όμορφη εμπειρία, που βοήθησε στην ανάπτυξη του δεσμού μεταξύ μας, περνώντας δημιουργικό χρόνο μαζί... Σ2 ...Μας δόθηκε η ευκαιρία να συνεργαστούμε με τα παιδιά μας και να περάσουμε χρόνο μαζί τους ευχάριστα... Σ7 ...Ήμασταν συνεχώς μέσα στο σπίτι και με τα παραμύθια περνούσαμε ευχάριστα την ώρα μας... ήταν μια επικοινωνιακή διαδικασία...	K4 Καλλιέργεια φαντασίας K5 Προσέγγιση του περιβάλλοντος κόσμου K6 Συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη K7 Ομαλή μετάβαση στο δημοτικό K8 Ποιοτικός χρόνος γονέων παιδιών
---	--

Σ4 ...Ήταν απαραίτητη η συμμετοχή του γονέα στην όλη διαδικασία... Σ5 ...Αν δεν επιμείνει ο γονιός, η συμμετοχή των παιδιών είναι ανύπαρκτη... Σ7 ...Σ' αυτές τις ηλικίες, η εμπλοκή του γονέα είναι απαραίτητη, διότι το παιδί δεν μπορεί να διαβάσει μόνο του... Σ9 ...Ο γονέας γίνεται αρωγός στη σωστή εκμάθηση της τεχνολογίας για το παιδί του... Σ7 ...Δεν υπάρχει ο κίνδυνος φθοράς του βιβλίου ή απώλειάς του... Σ8 ...Η πρόσβαση στην πλατφόρμα είναι δωρεάν... Σ9 ...Το διαβάζεις όποτε και όπου θέλεις, χωρίς το φόβο της φθοράς ή της καταστροφής... Σ3 ...Ήταν μονόδρομος... λόγω, κυρίως, των υγειονομικών μέτρων, η λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον... Σ5 ...Ως μοναδικό μέσο η πλατφόρμα την περίοδο της τηλεκπαίδευσης, λειτούργησε με μεγάλη επιτυχία...Συνεχίστηκε η δανειστική βιβλιοθήκη... Σ7 ...Έτσι δόθηκε η δυνατότητα της συνέχισης της δανειστικής βιβλιοθήκης...	K9 Εμπλοκή της οικογένειας στην εκπαιδευτική διαδικασία K10 Οικονομία πόρων K11 Διασφάλιση της συνέχειας της δανειστικής βιβλιοθήκης
--	--

Από την ανάλυση του πίνακα 1, προέκυψε ότι οι γονείς θεώρησαν πως το μεγαλύτερο όφελος, που αποκόμισαν οι μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας από την εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω της πλατφόρμας e-class, ήταν η καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας και των δεξιοτήτων του αναδυόμενου γραμματισμού. Δεδομένο που υποστηρίζεται και βιβλιογραφικά (Clay, 2001· Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007· Βασιλά, 2013· Τομπατζόγλου, 2013· Bus, Takacs & Kegel, 2015· Πέτσα, 2020· Δέσπο, 2022· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022). Η καλλιέργεια των ανωτέρω δεξιοτήτων, σύμφωνα με τις απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, συμβάλλουν στην ομαλή μετάβαση των νηπίων στην επόμενη σχολική βαθμίδα, δεδομένου ότι έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τις συμβάσεις της ανάγνωσης και της γραφής, ήδη από την πρώιμη παιδική ηλικία και πριν την είσοδό τους στο δημοτικό (Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007· Πρεβεζάνου & Σακκελάκη, 2007· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022). Ωστόσο, ένα αναμενόμενο εύρημα, που αναφέρθηκε από τους γονείς, ήταν η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών, που αποδόθηκε στη συστηματική τριβή τους με τα ψηφιακά μέσα κατά τη χρήση της ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης (Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη & Μαρινάτου, 2021β· Δέσπο, 2022).

Επιπρόσθετα, οι γονείς επεσήμαναν, ότι πέραν της καλλιέργειας της φαντασίας, καθώς και της γλωσσικής και νοητικής ανάπτυξης των παιδιών (Lynch, 2009· Scull, Nolan & Raban, 2012· Κρέζα & Χλαπάνα, 2022), ουσιώδη ήταν και τα οφέλη που αυτά αποκόμισαν από την όλη διαδικασία σε συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο, ερχόμενα διαμέσου της πλούσιας θεματολογίας των ψηφιακών βιβλίων, σε επαφή με τον περιβάλλοντα κόσμο και αναπτύσσοντας την προσωπικότητά τους (Cole & Cole, 2001· Τάφα, 2001β· Μπατσούτα, Παπαγιαννίδου & Δάντη, 2007· Γιαννικοπούλου, 2009), με χαμηλό σχετικά κόστος (Αντωνάτου, 2014).

Επιπλέον η πλειονότητα των συμμετεχόντων γονέων έκανε ξεκάθαρη αναφορά στην αφιέρωση ποιοτικού χρόνου με τους μικρούς μαθητές/τριες, καθώς και στη βελτίωση της επικοινωνίας, της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας, που αναπτύχθηκε μέσω της εμπλοκής τους στην πραγματοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, που αναθέτονταν στα παιδιά (Γιαννικοπούλου, 2000· Τάφα, 2001β· Γρηγορίου, 2017· Takacs, Swart & Bus, 2014· Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη & Μαρινάτου, 2021α). Υπό το πρίσμα της γονεϊκής καθοδήγησης, οι γονείς φάνηκε ότι ενεπλάκησαν ενεργά, ευνόησαν και προήγαγαν την εκπαιδευτική διαδικασία, λειτουργώντας ως εταίροι του σχολείου (Μαραγκουδάκη, 1994), ενώ όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα, αναγνώρισαν τη σπουδαιότητα της οργάνωσης ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον την περίοδο της πανδημίας, ως το μόνο μέσο που θα διασφάλιζε τη συνέχειά της, παρέχοντας ασφάλεια στους μαθητές και εξασφαλίζοντας τα πολλαπλά οφέλη της σχολικής βιβλιοθήκης (Δέσπο, 2022).

1.2.2. Εμπόδια στην εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class σε μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

Τα ευρήματα του δεύτερου θεματικού άξονα παρουσιάζονται στον πίνακα 2 και περιλαμβάνουν τα εμπόδια, που σύμφωνα με τις απόψεις των γονέων των μαθητών/τριων προσχολικής ηλικίας, δυσχέραναν την εφαρμογή της ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω της πλατφόρμας e-class.

Πίνακας 2: Άξονας 2^{ος}: Εμπόδια στην εφαρμογή της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class σε μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΚΩΔΙΚΟΙ
Σ1 ...Βασικό εμπόδιο είναι η μη πρόσβαση σε κάποια ηλεκτρονική συσκευή είτε για οικονομικούς, είτε για άλλους λόγους... Σ5 ...Αν κάποιο οικογένεια δεν είχε πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα ή διαδίκτυο ήταν δύσκολη η συμμετοχή τους, όπως και στην τηλεεκπαίδευση άλλωστε... Σ4 ...Απαραίτητη η συμμετοχή και η υποστήριξη του γονέα... Εάν δεν υπήρχε, το παιδί αδυνατούσε να συμμετάσχει στην όλη διαδικασία... Σ6 ...Εάν οι γονείς δεν είχαν τη διάθεση, τη γνώση ή και το χρόνο να συνδράμουν με την εμπλοκή τους, το παιδί δε μπορούσε, ούτε να ξεφυλλίσει ένα βιβλίο.... Σ8....Άλλωστε την περίοδο εκείνη δουλεύαμε όλοι μέσω υπολογιστή... Πόσο να αντέξεις μπροστά στην οθόνη; Σ2 ...Υπήρχαν παιδιά που όλη τη χρονιά δε διάβασαν ούτε ένα ηλεκτρονικό βιβλίο γιατί η οικογένεια δεν μπορούσε να τα υποστηρίξει... Δεν είχε τα μέσα, αλλά ούτε και πρόσβαση στο διαδίκτυο... Σ6 ...Το έντυπο βιβλίο το παρέχει το σχολείο σ' όλα τα παιδιά, το ψηφιακό είναι άλλη μία ευθύνη των γονέων... Να συνδεθούν στην πλατφόρμα.... Σ9 ...Κάποιοι γονείς δε διέθεταν ηλεκτρονικό υπολογιστή και κάποιοι δεν είχαν την τεχνογνωσία... Σ3 ...Περιορίζει την αυτονομία του μαθητή...Δεν μπορούσε να επεξεργαστεί ένα βιβλίο μόνος του...Ακόμη κι αν δεν μπορεί να το διαβάσει, μπορεί να ξεφυλλίσει ένα βιβλίο και να το παρατηρήσει στο δικό του ρυθμό... Να νιώσει τη μυρωδιά του... Σ5 ...Αλλιώς είναι να έχεις ένα βιβλίο στα χέρια σου, να το ξεφυλλίσεις και να το διαχειριστείς, όπως εσύ θέλεις... Σ9 ...Όπως και να το κάνουμε το βιβλίο έχει άλλη χάρη... Η αίσθηση του βιβλίου είναι διαφορετική από ένα ψηφιακό βιβλίο...	K12 Έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού K13 Μη διαθεσιμότητα ενηλίκων για την υποστήριξη των μαθητών/τριων K14 Ενίσχυση εκπαιδευτικών ανισοτήτων K15 Απώλεια της «μαγείας» του έντυπου βιβλίου

Από την ανάλυση του πίνακα προέκυψε ότι αρκετές οικογένειες των μαθητών/τριων της προσχολικής εκπαίδευσης στερούνταν τεχνογνωσίας, επαρκούς τεχνολογικού εξοπλισμού και πρόσβασης στο διαδίκτυο, ώστε να εξασφαλίσουν στα παιδιά τους την απρόσκοπτη συμμετοχή στην ψηφιακή δανειστική βιβλιοθήκη, η οποία φάνηκε να εξαρτάται και από τη διαθεσιμότητα των γονέων ή οπουδήποτε άλλου προσώπου, ικανού, να τους παράσχει την απαραίτητη υποβοήθηση κυρίως κατά τη σύνδεσή τους στην πλατφόρμα, αλλά και κατά

την αφήγηση των ηλεκτρονικών βιβλίων (e-books). Τα ανωτέρω συνιστούν καινοφανή ευρήματα, που προκαλούν εντύπωση, ιδιαίτερα ως προς την εμπλοκή των γονέων, που κρίνεται αναγκαία και κατά τη διαδικασία της συμβατικής βιβλιοθήκης (Takacs, Swart & Bus, 2014). Ωστόσο, η μη απόκριση των γονέων θα μπορούσε αποδοθεί στην απουσία διαθέσιμου χρόνου και κυρίως στην εργασιακή τους εντατικοποίηση (καθεστώς εξ αποστάσεως εργασίας) εκείνης της περιόδου.

Ως συνέπεια των παραπάνω δυσχερειών, όπως καταγράφονται από τους συνεντευξιζόμενους, ήταν η αύξηση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων των μαθητών/τριων, εύρημα που έρχεται σε αντιδιαστολή με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, σύμφωνα με την οποία η παροχή κινήτρων στην κατεύθυνση της ενδυνάμωσης των φιλαγνωστικών δεξιοτήτων ενισχύεται από τα ηλεκτρονικά βιβλία και προς τους εν δυνάμει αναγνώστες (νήπια), αλλά και προς τους μαθητές/τριες, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις αναγνωστικές τους δεξιότητες (Kucirkova, 2018). Αναμφίλεκτα η παροχή του έντυπου βιβλίου στο σύνολο των μαθητών/τριων προσχολικής ηλικίας κατά τη συμβατική δανειστική βιβλιοθήκη δρα περιοριστικά ως προς τις εκπαιδευτικές ανισότητες και συνιστά βιβλιογραφικό δεδομένο, που επιβεβαιώνεται και από την παρούσα έρευνα (Μαραγκουδάκη, 1994· Γιαννικοπούλου, 2000· Χριστοδούλου-Γκλιάου, 2007· Μητρέλης, 2018· Πέτσα, 2020).

Εν τούτοις, οι πεποιθήσεις των γονέων για την υπεροχή του έντυπου βιβλίου έναντι του ψηφιακού θα μπορούσαν, όχι μόνο να ερμηνεύσουν το βαθμό υποστήριξης και ανταπόκρισης τους στην υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, που ανατίθενται στα νήπια κατά την πρακτική της ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης, αλλά φάνηκε να δρουν ανασταλτικά ως προς την παρώθηση των μικρών μαθητών και εν γένει τη σχολική τους επιτυχία (Rainie, Zickuhr, Purcell, Madden & Brenner, 2012).

1.2.3. Τρόποι βελτίωσης της λειτουργίας της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class σε μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

Ο 3^{ος} άξονας, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, περιλαμβάνει τις προτάσεις των γονέων των μαθητών/τριων προσχολικής ηλικίας, που θα βελτίωναν τη λειτουργία της ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω της πλατφόρμας e-class.

Πίνακας 3: Άξονας 3^{ος}: Τρόποι βελτίωσης της λειτουργίας της δανειστικής βιβλιοθήκης μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class σε μαθητές/τριες Προσχολικής Εκπαίδευσης

Σ4 ...Θα έπρεπε να βρεθεί τρόπος στήριξης στις οικογένειες που δεν είχαν τα μέσα, δεν γνώριζαν τη χρήση της πλατφόρμας και του <i>padlet</i> και δεν μπορούσαν να βοηθήσουν γενικά τα παιδιά... Δόθηκαν οδηγίες από τις νηπιαγωγούς αλλά αν δεν έχεις τα μέσα τι γίνεται... Σ8 ...Δε γνωρίζω με τι τρόπο θα μπορούσε ένα σχολείο να υποστηρίξει τις οικογένειες που δεν είχαν πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή ή στο διαδίκτυο, αλλά κάποιος έπρεπε να φροντίσει και γι' αυτό ή τουλάχιστον να το λάβει υπ' όψιν του... Σ3 ...Να γίνει ένας συνδυασμός συμβατικής και ψηφιακής βιβλιοθήκης...κι ας επιλέγουν τα παιδιά... Σ4 ...Σίγουρα το βιβλίο έχει άλλη αίσθηση... Εάν δεν υπάρχει λόγος, όπως τα υγειονομικά πρωτόκολλα, δε χρειάζεται συστηματικά και σε εβδομαδιαία βάση η χρήση της πλατφόρμας... Σ5 ...Μόνο συνδυαστικά θα μπορούσε να λειτουργήσει... Σ7 ...Ανησυχώ για την κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη... ..Μικρά παιδάκια είναι... ακόμη και το παραμύθι στον υπολογιστή; Αν δεν επαρκούν τα βιβλία, τότε μόνο να γίνεται συνδυαστικά ή εναλλάξ... Σ9 ...Ας φύγουν τα παιδιά από την οθόνη του υπολογιστή... Δε χρειάζεται από τόσο μικρά... Τα βιβλία έχουν άλλη χάρη... Εάν τώρα κάποιο ψηφιακό βιβλίο είναι καλό και συνδέεται με το θέμα, που κάνουν στην τάξη, ας λειτουργεί και η ψηφιακή επικοινωνία...	K16 Εξασφάλιση προϋποθέσεων ισότιμης πρόσβασης όλων των μαθητών στην ψηφιακή δανειστική βιβλιοθήκη K17 Συνδυαστική λειτουργία συμβατικής και ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης
---	---

Όπως προκύπτει από την ανάλυση τους πίνακα, οι περισσότεροι γονείς της έρευνάς μας πρότειναν την εξασφάλιση των αναγκών προϋποθέσεων, ώστε να επιτυγχάνεται ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών/τριων στην ψηφιακή δανειστική βιβλιοθήκη τόσο με την παροχή του αναγκαίου εξοπλισμού, όπου κρίνεται απαραίτητο, όσο και με την ενημέρωση των οικογενειών στη χρήση της πλατφόρμας και στην παροχή ποιοτικής στήριξης των νηπίων στις ανατιθέμενες δραστηριότητες. Επιπλέον τα 2/3 των απαντήσεων των γονέων, αν και έκαναν ξεκάθαρη αναφορά σ' ένα υβριδικό μοντέλο δανειστικής βιβλιοθήκης στο νηπιαγωγείο (Αντωνάτου, 2014), εξέφρασαν τις ανησυχίες τους αναφορικά στην ενασχόληση των νηπίων με τα ψηφιακά μέσα και τον υπολογιστή και τις συνακόλουθες συνέπειες αυτής στο συναισθηματικό υπόβαθρο των μαθητών προσχολικής ηλικίας, αλλά και στην κοινωνικοποίηση τους.

2. Συμπεράσματα

Η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας, των δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού και η δημιουργία μίας θετικής σχέσης του νηπίου με τα βιβλία και το γραπτό λόγο διαμέσου της λειτουργίας της δανειστικής βιβλιοθήκης (έντυπης ή/και ψηφιακής) αποτελεί μια πρακτική, που εμπεριέχεται τα τελευταία 20 χρόνια στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. Αναμφισβήτητη η ανάγνωση με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή προσφέρει μεγαλύτερες δυνατότητες στους αναγνώστες τόσο μέσα, όσο και έξω από τη σχολική τάξη. Κατά την ανατροπή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που προκάλεσε η πανδημία λόγω της COVID-19, η συγκρότηση ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον στην Προσχολική Εκπαίδευση αποτέλεσε μονόδρομο στη συνέχιση της εν λόγω διαδικασίας.

Σκοπός της έρευνάς μας ήταν, να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων μαθητών/τριων Προσχολικής Εκπαίδευσης του Ν. Αττικής για τα οφέλη και τα εμπόδια της δανειστικής βιβλιοθήκης σε τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον (πλατφόρμα eclass) κατά τις σχολικές χρονιές 2020-2021 και 2021-2022 και παράλληλα να καταγραφούν οι προτάσεις τους για τη βελτίωση της λειτουργίας της.

Από την ερευνητική διαδικασία προέκυψε ότι, διασφαλίζοντας τη συνέχεια της δανειστικής βιβλιοθήκης σε ψηφιακό περιβάλλον, οι μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας καλλιέργησαν τη φιλαναγνωσία τους, τις δεξιότητες αναδυόμενου γραμματισμού, τις ψηφιακές δεξιότητες, τη φαντασία τους και ήρθαν σε επαφή με τον περιβάλλοντα κόσμο με χαμηλό σχετικά κόστος. Επιπλέον όσοι εκ των γονέων ενεπλάκησαν ενεργά στη διαδικασία της ψηφιακής δανειστικής βιβλιοθήκης, υποστηρίζοντας ποικιλότροπα τα παιδιά τους, δαπάνησαν ποιοτικό χρόνο μαζί τους. Ωστόσο καταγράφηκε ενίσχυση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων λόγω έλλειψης του απαιτούμενου τεχνολογικού εξοπλισμού και απουσίας διαθέσιμων ενηλίκων προσώπων για την υποστήριξη των εν δυνάμει αναγνωστών, ενώ η απώλεια της «μαγείας» του έντυπου βιβλίου φάνηκε να δρα περιοριστικά για την παρώθηση των μικρών μαθητών. Επιπλέον οι συμμετέχοντες στην έρευνα πρότειναν ένα υβριδικό μοντέλο δανειστικής βιβλιοθήκης, όπου η περαιτέρω διερεύνηση των οφελών της συνδυαστικής λειτουργίας της ψηφιακής και της έντυπης δανειστικής βιβλιοθήκης στην Προσχολική Εκπαίδευση θα ανακαίνιζε τα ερωτήματα της παρούσας έρευνας.

Εν κατακλείδι, η συνεργασία σχολείου- οικογένειας και η εμπλοκή των γονέων στη λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης (έντυπης και ψηφιακής) στην Προσχολική Εκπαίδευση δρουν βοηθητικά, ώστε οι μικροί μαθητές να μάθουν να απολαμβάνουν και να αγαπούν το διάβασμα, δημιουργώντας δια βίου αναγνώστες.

Βιβλιογραφία

- Αγγελοπούλου, Β. (1994) Εισαγωγή. Στο *Φιλαναγνωσία και παιδική λογοτεχνία*. Αθήνα: Δελφί, σ. 12.
- Αντωνάτου, Σ. (2014) Ψηφιακή γωνιά βιβλιοθήκης έναντι παραδοσιακής: στάσεις και απόψεις των νηπιαγωγών. Στο Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης (Επιμ.), *Πρακτικά 9ου Πανελληνίου Συνέδριου με Διεθνή Συμμετοχή Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*. Ρέθυμνο: Παν. Κρήτης, (σσ. 56-61). Ανάκτηση στις 23/8/2023 από το δικτυακό τόπο:
https://www.academia.edu/41450872/Hcicte_2014_proceedings
- Appleyard, J.A. (1991) *Become a reader, The experience of fiction from Childhood to adulthood*. Cambridge: University Press.
- Βασίλα, Β. (2013) Νέο Πρόγραμμα Σπουδών και Φιλαναγνωσία στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Ηλικία. Ανάκτηση στις 16/7/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://slideplayer.gr/slide/2700522/>
- Bus, A. G., Takacs, Z. K. & Kegel, C. A. T. (2015) Affordances and limitations of electronic storybooks for young children's emergent literacy, *Developmental Review*, 35, 79–97. Ανάκτηση στις 23/12/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.004>
- Clay, M. (2001) *Chance over time in children's literacy development*. New Zealand: Heineman Auckland.
- Cole, M. & Cole, S. (2001) *Η Ανάπτυξη των Παιδιών: Γνωστική και Ψυχοκοινωνική Ανάπτυξη κατά τη Νηπιακή και μέση Παιδική Ηλικία* (μτφ. Μ. Σόλμαν). Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδάνος.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2000) *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2009) Το Θαύμα του Κόσμου μέσα από το Θαύμα της Αφήγησης: Το λογοτεχνικό βιβλίο γνώσης. Στο Α. Κατσίκη-Γκίβαλου & Δ. Πολίτης (Επιμ.), *Η Πολιτεία της Μάρως Λοΐζου*. Αθήνα: Πατάκη, σ.σ. 131-146.
- Γρηγορίου, Σ. (2017) *Φιλαναγνωσία και συναισθηματική-κοινωνική αγωγή των παιδιών* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Ιωάννινα: Παν. Ιωαννίνων. Ανάκτηση στις 28/10/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/bitstream/123456789/28059/1/%CE%9C.%CE%95.%20%CE%93%CE%A1%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9F%CE%A5%20%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A5%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%91%202017.pdf>

- Δέσπο, Ι. (2022) *Ανάπτυξη δραστηριοτήτων προώθησης της φιλαναγνωσίας για παιδιά προσχολικής ηλικίας σε περιβάλλον ψηφιακής βιβλιοθήκης* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Ανάκτηση στις 18/7/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/14187>
- EKEBI (2012) *Σχέδιο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ) για την Προώθηση και Υλοποίηση της Φιλαναγνωσίας στις Α΄ και Β΄ Τάξεις των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με Ενιαιο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα*. Ανάκτηση στις 15/7/2023 από το δικτυακό τόπο: https://users.sch.gr/kdimitrakakis/kdim/sxoleia_eaep/sxedio_ekebi.pdf
- Κρέζα, Μ. & Χλαπάνα, Ε. (2022) Ανάπτυξη του γραμματισμού στο Νηπιαγωγείο: απόψεις και πρακτικές νηπιαγωγών και δασκάλων, *Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης*, 8, 98-125. Ανάκτηση στις 12/12/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi/article/view/27754/24460>
- Kucirkova, N. (2018) *How and Why to Read and Create Digital Children's Books: A Guide for Primary Practitioners*. London: UCL Press. Ανάκτηση στις 26/11/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://doi.org/10.14324/111.9781787353473>
- Lynch, J. (2009) Preschool teachers' beliefs about children's print literacy development, *Early Years*, 29(2), 191-203.
- Markidis, K. (2011) *Social literacy in school contexts: concepts and research instruments*. Athens: National Book Center of Greece.
- Μανωλίτης, Γ. (2016) Ο αναδυόμενος γραμματισμός στην προσχολική εκπαίδευση: Νέα ζητήματα και εκπαιδευτικές προτάσεις, *Προσχολική & Σχολική Εκπαίδευση*, 4(1), 3-34. Ανάκτηση στις 26/12/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/education/article/view/9970/10332>
- Μαραγκουδάκη, Ε. (1994) Σχολικός χρόνος, Ελεύθερος χρόνος και Φιλαναγνωσία. Στο *Φιλαναγνωσία και Παιδική Λογοτεχνία*. Αθήνα: Δελφίνι, 52.
- Μητρέλης, Α. (2018) Η φιλαναγνωσία στη σχολική βιβλιοθήκη. Στο *Δελτίο Εκπαιδευτικού Προβληματισμού και Επικοινωνίας*. Αθήνα: Σχολή Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου. Ανάκτηση στις 18/8/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://impschool.gr/deltio-site/?p=1159>
- Μπατσούτα Μ., Παπαγιαννίδου Χ. & Δάντη Α. (2007) Η λειτουργία της βιβλιοθήκης στο νηπιαγωγείο, *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 7, 70–86. Ανάκτηση στις 5/7/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/omep/article/view/18224>
- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α. & Μαρινάτου, Θ. (2021α) *Οδηγός νηπιαγωγού - Υποστηρικτικό υλικό*. Πυξίδα: Θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο-Διακτικοί σχεδιασμοί. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του ΙΕΠ με MIS 5035542.

- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνη, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α. & Μαρινάτου, Θ. (2021β) *Πρόγραμμα Σπουδών Προσχολικής Εκπαίδευσης-Νηπιαγωγείου*. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» “ του ΙΕΠ με MIS 5035542.
- Πέτσα, Α. (2020) *Η Προώθηση της Φιλαναγνωσίας στην Προσχολική Ηλικία* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Αιγάλεω: Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Ανάκτηση στις 2/6/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://edutech-thesis.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/207/2020/04/%CE%97-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%8E%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%97%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%B1.pdf>
- Πρεβεζάνου, Β. & Σακελλάκη, Κ. (2007) Η ανάδυση του γραμματισμού στο Νηπιαγωγείο : Μια διαδικασία ενεργού σκέψης του παιδιού. *Εισήγηση στο 2^ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο: Γλώσσα, Σκέψη και Πράξη στην Εκπαίδευση, 19-21 Οκτωβρίου 2007*. Ιωάννινα. Ανάκτηση στις 2/7/2023 από το δικτυακό τόπο:
<http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/2/04ProsholikiAgogi/prevezanou-sakellaki/prevezanou-sakellaki.pdf>
- Rainie, L., Zickuhr, K., Purcell, K., Madden, M. & Brenner, J. (2012) *The rise of e-reading. A project of the Pew Research Center*. Ανάκτηση στις 16/8/2023 από το δικτυακό τόπο:
<http://libraries.pewinternet.org/2012/04/04/the-rise-of-e-reading/>
- Scurr, J., Nolan, A. & Raban, B. (2012) Young learners: teachers' conceptualisation and practice of literacy in Australian preschool contexts. *International Journal of Early Years Education*, 20(4), 379-391. Ανάκτηση στις 28/10/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://doi.org/10.1080/09669760.2012.743101>
- Takacs, Z. K., Swart, E. K. & Bus, A. G. (2014) Can the computer replace the adult for storybook reading? A meta-analysis on the effects of multimedia stories as compared to sharing print stories with an adult, *Frontiers in Psychology*, 5, 1366. Ανάκτηση στις 26/11/2023 από το δικτυακό τόπο: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01366>
- Τάφα, Ε. (2001α) Η βιβλιοθήκη στην τάξη της προσχολικής εκπαίδευσης: Η οργάνωση και η λειτουργία της στο πλαίσιο του προγράμματος για την ανάδυση του γραπτού λόγου. Στο Π. Παπούλια Τζελεπι (Επιμ.), *Ανάδυση του γραμματισμού. Έρευνα και πρακτική*. Αθήνα: Καστανιώτης, σ.σ. 211-239.
- Τάφα, Ε. (2001β) *Ανάγνωση και γραφή στην προσχολική ηλικία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τομπατζόγλου, Ξ. (2013) *Η ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας μέσω των ΤΠΕ* (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Ανάκτηση στις 12/7/2023 από το δικτυακό τόπο:
<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/8453>

Χριστοδούλου-Γκλιάου, Ν. (2007) Φιλαναγνωσία, παιδικά έντυπα και δημιουργικότητα των παιδιών, *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 12, 170-181. Ανάκτηση στις 18/7/2023 από το δικτυακό τόπο:

<http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos12/xristodoulou.pdf>